

İMAM HATİP LİSESİ ARAPÇA DERS PROGRAMLARININ TANITIMI¹

Prof. Dr. Mehmet Zeki AYDIN²

Öncelikle bu toplantıyı düzenleyen ve özellikle benim anketimi İstanbul'daki öğretmenlerimize dağıtan ve toplayan Sakarya Üniversitesi'nin değerli yönetici ve çalışanlarına çok teşekkür ediyorum. Aynı şekilde toplantımıza katılanlara da teşekkür ediyorum.

Bu konuşmada, İmam Hatip Liselerinde Arapça ders programını tanıtacağım.

Ülkemizde Arapça öğretimi ilk ve orta öğretimde; İmam-Hatip Liselerinde, yükseköğretimde; İlahiyat Fakülteleri, Arap Dili ve Edebiyatı bölümleri ile Arapça Öğretmenliği bölümlerinde; yaygın eğitim kurumlarında; Halk Eğitim Merkezleri ve özel dershanelerde yapılmaktadır.

İmam-Hatip ve Anadolu İmam-Hatip Liselerindeki meslek dersleri içinde, Arapça dersi bir anlamda anahtar konumundadır. Başta Kur'an ve Hadis olmak üzere dinî kaynaklar Arapça'dır. Bu nedenle meslekî metin/diyalogları okuyup anlayabilmek için bu dili öğrenmek gerekmektedir. Bugün İmam Hatip Liselerinin hazırlık sınıflarında haftada 15 saat Anadolu İHL de 9 saat, diğer sınıflarda 4'er saat Arapça dersi okutulmaktadır.

Açıldığından bu yana İmam-Hatip Liselerinde Arapça meslek dersi olarak okutulmaktadır.³ Bu okullarda okutulan Arapça dersleri ile ilgili yazılı fazla bir değerlendirme olmamasına rağmen,⁴ sözlü olarak dersle ilgili şikayetler dile getirilmekteydi. 1986 yılında konuyla ilgili orta kısım Arapça ders kitabı yazarlarının öğretmenler için hazırladığı "**Arapça Öğretiminde Rehber Kitap**" adlı eserde şu görüşler dile getirilmektedir:⁵ 1951 yılında İ.H. Okulları yeni bir statü ile tekrar öğretime açıldığında bu okullarda Arapça dersi meslek derslerinden birisi olarak okutulmaya başlandı. Burada okutulan Arapça dersleri, yüzyıllardır devam eden medrese sistemi içerisinde uygulanan Arapça öğretiminden farklı bir durumda olacaktı. ... Bununla birlikte yeni duruma uygun, çağımızdaki dil öğretim yöntem ve teknikleri de dikkate alınarak yeni bir Arapça öğretim yolu geliştirilemedi."

¹ Sakarya Üniversitesi tarafından 21 Haziran 2003 tarihinde düzenlenen "İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretimi ve Problemleri" konulu müzakere metni.

² CÜ İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Anabilim Dalı öğretim üyesi. www.mehmetzekiaydin.com Email: mehmetzekiaydin@gmail.com

³ Arapça dersinin tarihi ile ilgili bak.: Ömer Demircan, **Dünden Bugüne Türkiye'de Yabancı Dil**, Remzi Kitabevi, İst., 1988.

⁴ Konu ile ilgili bir değerlendirme için bak.: Emrullah İşler, "*İmam-Hatip Liselerinde Arapça Eğitimi Üzerine*", 06.06.1992 tarihli **Zaman Gazetesi**.

⁵ Mehmet Maksutoğlu ve Suat Cebeci, **Arapça Öğretiminde Rehber Kitap**, İst., 1986, s.5-6.

Bu vb. eleştiriler dikkate alınarak, 1999 yılında tüm meslek dersleri gibi Arapça ders programı geliştirildi.⁶ 2000-2001 öğretim yılından itibaren de okullarımızda uygulanmaktadır. Bu programa uygun ders kitaplarından hazırlık sınıfı kitapları ise 2001-2002 öğretim yılında 9,10,11. sınıf ders kitapları da 2002-2003 öğretim yılında kullanılmaya başlanmıştır. Bugün Milli Eğitim Bakanlığının kendi kitapları bir de Damla Yayınevine ait Arapça ders kitapları okullarımızda okutulmaktadır.

Programla ilgili bazı açıklamalar yapmak istiyorum.

Programın girişinde şu açıklamalar yer almıştır:

“İmam-Hatip ve Anadolu İmam-Hatip Liselerindeki meslek dersleri içinde, Arapça dersi bir anlamda anahtar konumundadır. Başta Kur’an ve Hadis olmak üzere dinî kaynaklar Arapça’dır. Bu nedenle meslekî metin/diyalogları okuyup anlayabilmek için bu dili öğrenmek gerekmektedir.

Bunun yanında din görevlileri, hac görevleri esnasında veya başka zamanlarda Arapça konuşan insanlarla sözlü ve yazılı iletişim kurmak durumundadır. Bu sebeplerle Arapça öğretiminde (özellikle başlangıç döneminde), tüm yabancı dil öğretiminde kabul edilen dört temel beceri olan,

Dinleme, anlama,

Okuma,

Konuşma,

Yazma

Becerilerinin kazandırılması hedeflenmelidir. Program içeriğinin düzenlenmesinde öğrencilerin gereksinimleri, dil yapılarının kullanım sıklıkları, öğrenilebilirlikleri ve işlevsel değerleri göz önüne alınmalıdır. Ayrıca, Arapça yabancı dildir ve öğretimi yapılırken çağdaş yabancı dil öğretimi ile ilgili kurallara da uyulmalıdır.

Bu çerçeve içinde hazırlanan ders programında, Arapça dersinin öğretimi sonunda ulaşılabilecek genel amaçlar ve bunlara dayalı olarak özel amaçlar belirlenmiştir.

Programda üniteler; amaçlar, konular, dil bilgisi/yapı ve etkinlikler şeklinde düzenlenmiştir. Programın uygulanmasıyla ilgili açıklamalara geniş yer verilmiş, özellikle içerik, yöntem ve öğrenme-öğretme etkinlikleri ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Bu programdaki alıştırmalar ve değerlendirme bölümlerindeki örnekler, programın bir konusundan seçilmiş birkaç amaç ve davranışın öğrenciye nasıl kazandırılacağını, değerlendirilmesinin nasıl yapılacağını göstermek ve öğretmene kılavuzluk yapmak

⁶ Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu 10.05.1999 tarih ve 39 sayılı kararı.

düşüncesiyle düzenlenmiştir. Öğretmen uygulayacağı yöntem ve teknikleri, sınıf ortamına ve öğrencilerin durumlarına göre çeşitlendirebilir.

GENEL AMAÇLAR

- 1. Düzeyine uygun, okuduğu Arapça meslekî ve diğer metinleri anlama.*
- 2. Dinlediği bir Arapça konuşmayı anlama.*
- 3. Arapça sözlü iletişim kurma.*
- 4. Arapça yazılı iletişim kurma.*
- 5. Arapça basılmış yayınları izleme.*
- 6. Öğrenmekte olduğu Arapça'yı kullanmaya istekli olma.”*

Demek ki bu program, dili bir bütün olarak ve Arapça'yı biz Türler için bir yabancı dil kabul ederek hazırlanmıştır. Ankete bir arkadaşımızın yazdığı gibi, “Türkçe mantıkla Arapça öğrenilemez.” anlayışından hareket edilmiş, ders programı ve kitaplar hazırlanırken dünyada Arapça öğretimiyle ilgili hazırlanmış ulaşılabilen birçok kitap incelenmiştir. Bunun yanında başta Fransızca olmak üzere İngilizce vb. dillerin yabancılara nasıl öğretildiği ile ilgili yayınlar gözden geçirilmiş, kurslar ziyaret edilmiştir. Programda temel dilbilgisi kurallarının hepsine yer verilmiş ancak bunlar metin içinde gösterilerek açıklanmıştır. Hazırlık sınıfında tüm temel dilbilgisi kuralları kısaca verilmiş, 9,10,11. sınıflarda tekrar geniş olarak verilmiştir. İşte bu çerçevede hazırlanan programdan sonra MEB adına basılan ders kitapları benim başkanlığında Sivas CÜ İF'den arkadaşlardan oluşan komisyon tarafından hazırlanmıştır.